

فزاینده‌ای به دنبال کاهش اتکای خود به دلار هستند. از نشانه‌های کاهش وابستگی کشورها به استفاده از دلار، کاهش سهم دلار در ذخایر ارزی کشورهاست. مطابق آمار صندوق بین‌المللی پول، سهم دلار در ذخایر ارزی کشورها، از ۷۱ درصد در سال ۲۰۰۰ به ۵۸ درصد در سال ۲۰۲۲ کاهش پیدا کرده است.»

۶ استفاده از پیمان‌های پولی

او با اشاره به اینکه همانطور که دلارزدایی فقط محدود به کاهش استفاده از دلار نیست، بلکه کاهش استفاده از نظامات و زیرساخت‌های دلاری را هم شامل می‌شود، افزود: «یکی از ابزارها در توسعه استفاده از ارزهای ملی کشورها در تجارت دوجانبه و پیمان‌های پولی است. اتحادیه پایاپای آسیا با بهره‌مندی از سازوکار پایاپای سازی که باعث کاهش نیاز و وابستگی به ارزهایی همچون دلار و یورو می‌شود، طی نزدیک به پنج دهه فعالیتش بر آن بوده است تا باعث تسهیل روابط تجاری میان کشورهای عضو و توسعه همکاری‌های پولی شده و بر کارایی و اثربخشی این سازوکار بیفزاید، به طوری که طی این سال‌ها حجم معاملات صورت‌گرفته در این سازوکار رشد چشمگیری داشته است. متأسفانه در سال‌های اخیر به دنبال تحریم‌های ناعادلانه، حجم معاملات جمهوری اسلامی ایران با سایر اعضا کاهش یافته است، ولی ما بر این باوریم که با تلاش‌های صورت‌گرفته در یک سال اخیر، این اتحادیه می‌تواند پویایی‌اش را دوباره به دست آورد و تمامی اعضا از جمله ایران از این بستر به نواحی در توسعه روابط تجاری و بانکی بهره‌لازم را ببرند. با توجه به تأکید اساسنامه ACU مبنی بر استفاده از ارزهای ملی و لزوم تقویت جایگاه این ارزها در مرادفات مالی و بانکی بین کشورهای عضو، این اتحادیه ظرفیت مناسبی برای توسعه استفاده از ارزهای ملی کشورها در مرادفات بانکی فی‌مابین دارد. همچنین این نهاد ظرفیت مناسبی برای تسهیل مبادلات تجاری کشورهای عضو داشته و فرصت مناسبی را ایجاد کرده تا با عضویت کشورهای جدید و افزایش تعداد کشورهای عضو، نقش تسهیلگر این اتحادیه در تجارت خارجی کشورها با یکدیگر افزایش یابد.»

۷ چهار درخواست در راستای بهبود همکاری‌های منطقه‌ای

معاون اول رئیس جمهوری خطاب به مهمانان حاضر در این نشست خاطرنشان کرد: «اینجانب قویاً معتقدم اتحادیه پایاپای آسیا می‌تواند در شرایطی که تحولاتی در عرصه پولی و بانکی بین‌المللی در حال شکل‌گیری است، نقش موثری در بهبود همکاری‌های منطقه‌ای داشته و موجبات برخورداری و انتفاع تمامی اعضا را فراهم کند. ما صمیمانه بر این باوریم که اعضای ACU توانسته‌اند با عزمی راسخ فصل جدیدی از روابط اقتصادی و تعاملات مالی و تجاری بین خود در چارچوب اتحادیه بازکنند. در اینجا آمادگی جمهوری اسلامی ایران برای توسعه روابط بانکی و تجاری با سایر کشورها، خصوصاً کشورهای عضو اتحادیه ACU را اعلام می‌دارم.»

همچنین او از اعضای هیأت مدیره اتحادیه پایاپای آسیایی خواست چهار مورد مهم شامل توسعه ارز دیجیتال مشترک بانک‌های مرکزی اعضای اتحادیه، عملیاتی‌سازی سامانه پیام‌رسان بانکی اختصاصی میان کشورهای عضو، تشکیل سید ارزی محلی در مرحله تسویه و همچنین گسترش تعداد اعضای اتحادیه و پذیرش سریع اعضای جدید را مدنظر قرار دهند.»

معاون اول رئیس جمهوری در پایان سخنانش ضمن تشکر مجدد از حضور کشورهای عضو اظهار امیدواری کرد نتایج حاصل از این نشست منجر به ارتقای جایگاه بین‌المللی اتحادیه پایاپای آسیا و نیز افزایش کارایی و اثربخشی این اتحادیه شود. شایان ذکر است اتحادیه پایاپای آسیا در سال ۱۹۷۴ تشکیل شده و اجلاس هیأت مدیره این اتحادیه به صورت دوره‌ای هر سال در یکی از کشورهای عضو برگزار می‌شود. محور اصلی پنجاه و یکمین دوره این اجلاس دلارزدایی و کاهش وابستگی به ارزهای تحت سلطه است. همچنین، گزارش‌های اقتصادی کشورهای عضو توسط روسای کل بانک‌های مرکزی عوارانه می‌شود، سپس اعضای هیأت مدیره اتحادیه پیرامون رویدادهای اقتصادی بین‌المللی و دورنمای اتحادیه به بحث و تبادل نظر می‌پردازند.

ایده‌های جدید اتحادیه پایاپای آسیا برای استفاده از ارزهای جایگزین

دوئل با دلار

مخبر: دلارزدایی پاسخ اجتناب‌ناپذیر کشورها به پروژه سلاح‌سازی از دلار است

[شهروند] پنجاه و یکمین اجلاس اتحادیه پایاپای آسیا صبح دیروز با حضور معاون اول رئیس جمهوری و رؤسای کل کشورهای عضو و اعضای ناظر شامل رئیس‌کل بانک مرکزی روسیه، قائم‌مقام بانک مرکزی بلاروس و کشور افغانستان و همچنین نماینده بانک توسعه اسلامی در بانک مرکزی آغاز شد. جمیل احمد، رئیس‌کل بانک مرکزی پاکستان، در ابتدای این نشست ضمن واگذاری ریاست دوره‌ای اتحادیه به فرزین، رئیس‌کل بانک مرکزی ایران، گفت: «اتحادیه می‌تواند ایده‌های جدیدی را با استفاده از ارزهای جایگزین داشته باشد که برای کشورهای صادرکننده و واردکننده هم مزایای بیشتری دارد.»

تسهیل تجارت و روابط بین اعضا در منطقه با تقویت اتحادیه پایاپای آسیایی الویرا نایبولینا رئیس کل بانک مرکزی روسیه که به عنوان کشور ناظر در این اجلاس حضور یافته بود گفت: «امسال با وجود اعمال تحریم‌ها بر علیه روسیه، کشور ما توانست این شوک‌ها را بر خلاف پیش‌بینی‌ها تحمل کند.» وی در خصوص شرایط اقتصادی کشور روسیه تصریح کرد: «امسال بنگاه‌های اقتصادی توانستند خود را با شرایط در حال تغییر وفق دهند و تقاضای مصرفی در حال بهبود است.» وی درباره سیاست و راهبرد بین‌المللی بانک مرکزی روسیه عنوان کرد: «علیرغم اینکه با برخی کشورها ارتباطات قطع شده است اما گشایش‌های بانکی را با دیگر کشورها داشته‌ایم.» نایبولینا خاطرنشان کرد: «علیرغم مشکلات و محدودیت‌هایی که اقتصاد روسیه با آن مواجه است، اقتصاد ما خود را با شرایط منطبق می‌کند و بخش‌های اقتصادی ما پویا و پایدار باقی‌مانده‌اند. البته به دلیل تحریم‌ها چالش‌ها همیشه پیش‌روی ما هستند.»

موبد افزایش سهم اقتصاد دیجیتال از تولید ناخالص داخلی در ایران است. در حوزه کسب‌وکارهای دیجیتال نیز با فراهم شدن زیرساخت‌های فناورانه، قانونی، حقوقی و تسهیلاتی برای مهاجرت کسب‌وکارهای سنتی به شیوه‌های نوین، شاهد رشد متوسط ۹۴ درصدی تجارت الکترونیکی در ایران در سه سال اخیر بوده‌ایم.»

مخبر در حوزه سیاست‌های ارزی و تجاری رویکرد کلی ایران را تقویت ثبات و پیش‌بینی‌پذیری اقتصاد برای فعالان اقتصادی اعم از صادرکننده، واردکننده و تولیدکننده به عنوان یکی از مولفه‌های حائز اهمیت در فعالیت‌های اقتصادی برشمرد که به تبع آن امکان برنامه‌ریزی مناسب برای معاملات تجاری و تولیدی فراهم می‌شود و همچنین رویکردی را می‌توان در روند رو به رشد تجارت خارجی کشور ملاحظه کرد.

او تصریح کرد: «توجه به ظرفیت‌های طبیعی و اقتصادی کشور و در عین حال پیگیری سیاست‌های کلان به منظور حفظ ثبات و آرامش بر فضای کلان اقتصادی کشور و تقویت دیپلماسی اقتصادی، چشم‌انداز مطلوبی برای همکاری‌های بین‌المللی به ویژه در زمینه‌های توسعه تجارت و سرمایه‌گذاری خارجی کشور از معبر اتحادیه پایاپای آسیایی و تعامل بیشتر با کشورهای عضو فراهم است.»

۴ راهکارهای عملیاتی برای حذف دلار

معاون اول رئیس جمهوری در ادامه سخنان خود به بررسی نقش دلار در اقتصاد جهان پرداخت و گفت: «آنچه پس از پرداختن به پتانسیل‌ها و ظرفیت‌های اقتصاد ایران مایلیم به آن اشاره کنیم و مورد تأکید این اجلاس نیز است، نقش دلار در اقتصاد جهان است. در دنیا امروز، موقعیت پیشرو دلار، امتیازات بسیاری را به ایالات متحده در همه امور تجارت بین‌الملل اعطا کرده است. کسب‌وکارها و مصرف‌کنندگان ایالات متحده از واردات ارزان، نوسان کم در قیمت‌ها، تأثیرگذاری بالای سیاست‌های پولی آمریکا بر اقتصاد جهان و سهولت در مبادلات سود برده‌اند و تقاضای مناسب برای اوراق خزانه‌داری ایالات متحده نیز به این کشور این امکان را داده است که کسری بودجه با دلار این کشور، هزینه‌چندانی برای اقتصاد آن همراه نداشته باشد.»

او افزود: «این روزها خبرهای متعددی از اقدام دولت‌ها برای کنار گذاشتن دلار از معاملات و استفاده از ارزهای محلی شنیده می‌شود. همانطور که می‌دانید افزایش اخیر نرخ تورم در جهان، به ویژه در دوران پساکرونا و ریسک‌های سیاسی و به ویژه اعمال تحریم‌های شدید، موجب شده کشورهای مختلف دنیا به دنبال یافتن راهکارهای عملیاتی برای کاهش نقش و در نهایت حذف دلار از مبادلات تجاری خود باشند. چند وقت پیش، وزیر خزانه‌داری آمریکا اعتراف کرد «استفاده از تحریم‌ها می‌تواند نقش دلار را به عنوان ذخیره جهانی کاهش داده و همزونی دلار را تضعیف کند.» تاکنون، دلار مهم‌ترین اهرم ابرقدرتی و توان تحریمی آمریکا بوده که اکنون رنگ خطر تضعیف این اهرم قدرتمند به صدا درآمده است.»

۵ کاهش سهم دلار در ذخایر ارزی کشورها

مخبر ادامه داد: «دیگر دلارزدایی یک «انتخاب داوطلبانه» توسط کشورها نیست، بلکه یک پاسخ اجتناب‌ناپذیر کشورها به «پروژه سلاح‌سازی از دلار» است. «سلاح‌سازی از دلار» در چند دهه گذشته از جمله مهم‌ترین عواملی است که کشورها را وادار کرده به دنبال یافتن راهی برای رهایی از عواقب تحریم‌های دلاری احتمالی در آینده باشند. تضعیف دلار می‌تواند تهدیدی جدی برای نفوذ آمریکا در صحنه جهانی باشد. این چشم‌انداز برای آمریکایی‌ها نگران‌کننده است و این نگرانی در گزارش‌های اخیر اندیشکده‌های آمریکایی نیز به وضوح منعکس شده است. کشورها به‌طور

معاون اول رئیس جمهوری در پنجاه و یکمین جلسه هیأت مدیره اتحادیه پایاپای آسیا عزم راسخ اعضا برای ایجاد فصل جدیدی از روابط اقتصادی و تعاملات مالی و تجاری را ستود. از دلارزدایی به عنوان پاسخ اجتناب‌ناپذیر کشورها به پروژه سلاح‌سازی از دلار سخن گفت و پیشنهاداتی مهم برای ارتقای کارایی و اثربخشی این سازوکار بین‌المللی ارائه داد:

۱ تکیه بیشتر بر ارزهای محلی

مخبر در این نشست، ضمن قدردانی از تلاش‌ها و زحمات بانک مرکزی برای میزبانی این رویداد مهم و حضور مشارکت‌طلبانه کشورهای عضو، توسعه و تقویت این نهاد مهم بین‌المللی را فعالیت‌ی ارزشمند توصیف کرد و گفت: «اتحادیه پایاپای آسیا با بهره‌مندی از سازوکار پایاپای سازی که باعث تکیه بیشتر بر ارزهای محلی برای تسویه مبادلات بین کشورهای عضو این اتحادیه می‌شود، طی نزدیک به پنج دهه فعالیت بر آن بوده است تا باعث تسهیل روابط تجاری میان کشورهای عضو شده و بر کارایی و اثربخشی این سازوکار بیفزاید، به طوری که طی این سال‌ها حجم معاملات صورت‌گرفته در این سازوکار رشد چشمگیری داشته است. با این حال، ما بر این باوریم این اتحادیه به پتانسیل بالایی در ارتقای روابط تجاری داشته و تمامی اعضا از جمله ایران می‌توانند از این بستر، بهره‌لازم را در زمینه توسعه روابط تجاری و بانکی ببرند.»

۲ جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی

معاون اول رئیس جمهوری در ادامه سخنانش ظرفیت‌های بالای اقتصاد ایران را مرور و تصریح کرد: «ایران با دربرداشتن مساحتی افزون بر ۱/۶۵ میلیون کیلومترمربع و جمعیتی حدود ۸۵ میلیون نفر، جزو ۱۸ کشور اول جهان به لحاظ وسعت و جمعیت است. کشور ما با توجه به ترکیب جوان سنی و تحصیل‌کرده و فارغ‌التحصیلان بالای آموزش عالی و همچنین قرار گرفتن در زده کشورهای با توسعه انسانی بالا، توسط سازمان ملل متحد، ظرفیت بالایی برای جذب سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی و بهره‌گیری از فرصت‌های پنجره جمعیتی در افزایش تولید و رشد اقتصادی دارد.»

او افزود: «به لحاظ جغرافیایی نیز ایران موقعیت منحصر به فردی دارد و با داشتن مرزهای آبی و خاکی با ۱۵ کشور، در مرکز اتصال خاورمیانه، آسیا و اروپا واقع شده و با توجه به قرار داشتن در کریدورهای حمل‌ونقل بین‌المللی شمال به جنوب و شرق به غرب در کنار زیرساخت‌های مناسب در بخش‌های مخابرات و حمل‌ونقل هوایی، جاده‌ای و ریلی می‌تواند نقش موثری در تسهیل تجارت بین مناطق مذکور و همچنین اتحادیه پایاپای آسیایی ایفا کند.»

مخبر جایگاه پنجم ایران در ذخایر طبیعی و معدنی در جهان، تنوع اقلیمی بالا، تنوع ظرفیت تولید محصولات کشاورزی و مزیت‌های حوزه گردشگری را نیز از دیگر ظرفیت‌های فراوان ایران برای توسعه تجارت در بین کشورهای عضو اتحادیه برشمرد و خاطرنشان کرد: «با توجه به ظرفیت‌های پیش‌گفته، کشور ایران در سال ۲۰۲۲ بیست و دومین اقتصاد بزرگ دنیا براساس شاخص برابری قدرت خرید با تولید ناخالص داخلی حدود ۱۵۹۷ میلیارد دلار بوده است.»

۳ پیش‌بینی‌پذیری اقتصاد برای فعالان اقتصادی

معاون اول رئیس جمهوری توسعه و رشد فناوری دیجیتال در ایران را نیز از دیگر ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های کشور دانست و افزود: «در این حوزه رتبه ایران از جایگاه ۱۰۶ در حوزه نوآوری در سال ۲۰۱۵، به جایگاه ۶۰ در سال ۲۰۲۱ ارتقا یافته که

...

رئیس کل بانک مرکزی اعلام کرد

فعالیت ۸ بانک ایرانی در خارج از کشور

محمدرضا فرزین در پنجاه و یکمین جلسه هیأت مدیره اتحادیه پایاپای آسیا نقش اتحادیه را در اقتصاد جهانی مهم و استراتژیک برشمرد و گفت: «پذیرش اعضای جدید با هدف هم‌افزایی، تنوع بخشی به سید ارزی اتحادیه با استفاده از ارزهای محلی کشورهای عضو و سایر ارزهای غیرجهان‌روا که می‌تواند به تشویق دلارزدایی در مبادلات تجاری، حفظ و نگهداری هرچه بیشتر ذخایر مطلوب ارزی اعضا و نیز ایجاد یک چارچوب مؤثر برای تسویه تعهدات بین‌جامد، از اهداف آتی این اتحادیه است.»

وی با اشاره به مشخصه‌های مالی و تجاری اقتصاد ایران گفت: «اقتصاد ایران اگرچه دهه‌ها است که با تحریم‌های کشورهای غربی مواجه است ولی در یک دهه اخیر این تحریم‌ها شدت یافته و بخش‌های پولی و مالی کشور را هدف قرار داده است. اما با این وجود اقتصاد ایران توانسته با اتکا به توانمندی‌های داخلی و همکاری با کشورهای منطقه همچنان از بخش مالی گسترده و پویایی برخوردار باشد.»

افزایش ۱۸ درصدی ارزش تجارت کلایبی ایران در سال ۲۰۲۲

فرزین با اشاره به ظرفیت‌های اقتصاد ایران گفت: «در حوزه تجارت خارجی بر اساس برآوردهای اولیه، کل ارزش تجارت کلایبی (گمرکی) اقتصاد ایران با دنیای خارج در سال ۲۰۲۲ بالغ بر ۱۶۰ میلیارد یورو بوده که این رقم نسبت به سال ۲۰۲۱ حدود ۱۸.۱ درصد رشد داشته است. همچنین کل ارزش تجارت خدمات در سال ۲۰۲۲ در حدود ۲۵ میلیارد یورو برآورد می‌شود که حاکی از رشد ۴۴.۰ درصدی آن نسبت به سال ۲۰۲۱ است.»

وی همچنین بیان کرد: «۱۵۰ کشور دنیا جزء مقاصد صادرات کلایبی اقتصاد ایران بوده و ۱۲۱ کشور نیز مبدأ کالاهای وارداتی به مرزهای گمرکی کشور را پوشش می‌دهند. حجم بالای تجارت کالا و خدمات و تنوع طرف‌های تجاری زمینه مناسبی را برای توسعه همکاری‌های منطقه‌ای و بین‌المللی ایجاد کرده است.» رئیس شورا پول و اعتبار عنوان کرد: «در کنار ظرفیت‌ها و فرصت‌های بخش تجاری اقتصاد ایران، بخش مالی نیز از ظرفیت و جایگاه ویژه‌ای برخوردار است. در حال حاضر ۳۲ بانک و موسسه اعتباری غیر بانکی در اقتصاد ایران مشغول به فعالیت هستند که با حدود ۱۹ هزار شعبه بانکی در سرتاسر کشور به فعالان اقتصادی و آحاد مردم خدمات بانکی ارائه می‌دهند.»

وی افزود: «در این میان با تصویب قانون حضور بانک‌های خارجی در ایران، شرایط حضور بانک‌های خارجی در ایران تسهیل شده و به رغم اعمال تحریم‌های اقتصادی و بانکی در حال حاضر شاهد حضور برخی بانک‌های خارجی و یا تأسیس بانک‌های مشترک در ایران هستیم. بیش از ۸ بانک با مالکیت بانک‌های ایرانی در خارج از کشور مشغول فعالیت هستند و ۴۹ شعبه بانک‌های ایرانی در کشورهای مختلف از جمله انگلستان، آلمان، روسیه، عراق، امارات متحده عربی، فرانسه و غیره فعال هستند.»

...